

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum consensus coactus sufficia an matrimonium
contrahendum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

vt notatur extra de presumptionibus. tale autem periculum animæ maximè tenendum est circa contractum matrimonii.

6 Alius modus dicendi est q̄ consensus sic coactus nō sufficit ad matrimonium, non propter hoc q̄ per sonam coactam presumat non consentire, sed quia iudicat tale consensum nō sufficere ad contrahendum matrimonium. Cuius ratio præcipua est, quia consensus qui est contra naturam matrimonii nō facit matrimonium, sed potius impedit: consensus autem coactus est huiusmodi, ergo &c. Probatio minoris, quia de ratione matrimonii quo ad ius naturale & diuinū est indiuisibilitas, sed huic indiuisibilitati opponitur consensus coactus: quia secundū iura impetrat restitutionem in integrū. Sunt etiam duæ aliæ peruationes ad hoc: vna est, quia cum matrimonium sit vinculum perpetuum, obligatio ad matrimonium debet esse libertina, sed coactio impedit meram libertatem, ergo impedit matrimonium. Alia ratio est, quia matrimonium significat coniunctionem Christi & ecclesie, sed illa est ex mera libertate: quia nō copulatur ecclesia Christo per charitatem nisi libere volens, nec natura conformitate, nisi marie libere consentiente, ergo matrimonium omnino debet esse liberum.

7 Ad cuius ampliore declarationē aduertendum est quod matrimonium de natura sua excepta ratione sacramenti est quiddam contractus subiacens determinationi iuris naturalis & positivi tam civilis q̄ canonici, & vltra hoc habet sacramenti rationem ex institutione diuina. Et istud secundū supponit primum. Quātum ad primum ecclesia habet ius determinandi circa matrimonium an sit contractus legitimus an non: sed circa secundū nō habet immediatē autoritatem aliquid ordinandi vel immutandi circa essentialia matrimonii, vt est sacramenti, nisi mediante primo quia si non est legitimus contractus, non est legitimū matrimonium, nec verū sacramentum. Secundū hoc potest dici rationabiliter quod consensus coactus nō sufficit ad matrimonium contrahendum, nec secundum iudicium ecclesie, nec secundū iudicium conscientie: quia ecclesia multa potest determinare circa contractus irritando vel approbando, prout ratio dicitur. Cum ergo ecclesia nō reputet consensus coactum sufficere ad alios contractus, quin possint & debeant rescindi vel retractari, potest tamen rationabiliter determinare quod non sufficit ad contractum matrimonii consensus coactus, cum verum matrimonium separari non possit.

8 Si autem matrimonium secundum se totū est præcisè sacramentū solum innitens fidei (vt baptismus, confirmatio & ordo) tunc consensus quantumcumq̄ coactus dum esset verus consensus, esset sufficiens ad matrimonium contrahendum. Quod patet dupliciter. Primum sic. Si matrimonium esset purè & præcisè sacramentū (vt baptismus, confirmatio & ordo, & cetera sacramenta quæ tenentur sola fide) tunc de matrimonio, vt de aliis predictis sacramentis deberet esse idem iudicium, sed intentio suscipiendi baptismi, confirmationē vel ordinem quantumcumq̄ coacta sufficit ad verum sacramentum, ergo consensus quantumcumq̄ coactus sufficeret ad matrimonium. Item inconstans ita cogitur per leuem metum, sicut constans per probabilem: neq̄ enim hic & ibi est differentia in consensu coacto, sed in motiuo, quia virtuosus & constans non metuit ex leui estimatione, sed forti & probabili, inconstans autem leuiter metuit: si ergo matrimonium esset strictè & præcisè sacramentum, vt alia sacramenta, vbi esset consensus equaliter coactus, licet non ex æquali causa, deberet esse æqualiter matrimonium, sed æqualiter coniungitur inconstans per leuem motum, sicut virtuosus & constans per probabilem, ergo debet æqualiter matrimonium censi esse vel non, tam secundū iudicium conscientie q̄ ecclesie, quādo consensus est coactus per metum cadentē in constantem virum, & per metum cadentem in inconstantem virum. Quod non est verum, quia ecclesia quæ rationabiliter iudicat de contractibus, non iudicat idem in his quæ fiunt per metum cadentem in constantem virum: & in his quæ fiunt per metum non cadentem in constantem virum & quia matrimonium vt est sacramentū supponit contractum legitimum, ideo vbi est coactio per metum cadentem in constantem virum, nō est contractus legitimus matrimonii, nec verum sacramentum, vbi autem est coactio per me-

tum qui non cadit in constantem virum est contractus legitimus & verum sacramentum.

9 AD primum arg. dicendum quod non est similiter de minis & blanditiis: quia inductio per minas dirimit consensum, inductio autem per blanditias auget.

10 Ad secundum dicendum est quod licet voluntas coacta & volūtariū mixtum magis sint voluntariū quā inuoluntariū, ecclesia tamen talem consensum iudicat non sufficere ad contractum matrimonium. Et hoc quidē potest, cum matrimonium secundum se sit quiddam contractus nec sit purè, nec præcisè sacramentum sicut baptismus, ordo, vel confirmatio prout superius est expressum.

Sententia huius distinctionis. XXX.
in generali & speciali.

Nec solum coactio. Superius determinauit Magister de impedimento coactionis. hic verò determinat de impedimento erroris. Et cum hoc sequitur illa pars in qua determinat de causa finali matrimonii, & diuiditur in tres. Primo determinat de impedimento erroris. Secundo incidenter de consensu qui fuit in matrimonio beatæ Mariæ Virginis. Tertio de fine matrimonii ob quā. f. causam matrimonium contrahitur. Secunda ibi, præmissis aliquid addendum est. Tertia ibi, exposito quæ sit causa efficiens. Prima in duas. Primo ostendit quis error impedit matrimonium. Secundo obicit in contrarium, & soluit. Secunda ibi, sed obicitur de Iacob. Secunda pars principalis in qua determinat de matrimonio beatæ Mariæ virginis, diuiditur in duas. Primo ostendit cuiusmodi consensus fuit. Secundo ostendit quod illud matrimonium fuit perfectum ibi, inter quos, vt ait Aug. Tertia pars principalis in qua determinat de causis matrimonii, diuiditur in tres. Primo ponit causas finales matrimonii principaliter & singulariter. Secundo excludit errorem. Tertio ponit specialiter causas matrimonii beatæ Virginis. Secunda ibi, nec est assentiendum illis. Tertia ibi, habuit coniugium Mariæ.

2 IN speciali sic procedit. Primo proponit quod error impedit matrimonium, non quidem error qualitatis, nec fortunæ, sed conditionis, vt quando putatur esse liber qui seruus est: & similiter error personæ quandoque impedit matrimonium, vt si quis perat hanc mulierem scilicet nobilem in matrimonium & detur ei ignobilis, & etiam si aliquis emat aurum, & detur ipsi aurichalcum nō est venditio, sed deceptio. Et error personæ, quando putatur hic esse homo & est alius. Error autem conditionis est quādo liber creditur, & seruus est. Error fortunæ est quādo aliquis putatur esse diues qui pauper est, vel ecdūerfo. Error qualitatis quādo putatur esse pulcher & est turpis, bonus & est malus. Postea obicit in contrarium de Iacob qui accessit per errorem ad Liam: & respondet quod hoc factum est mysticè, nec fuit matrimonium illud per errorem illum, sed per consensum qui postmodum accessit. Excusatur tamen Iacob de fornicatione, quia ad eam accessit uxorem suam credens esse: & sic maritali affectu eam cognouit, & ita uxori debitum reddidit vel perfoluit: sicut excusatur accedens ad sororem uxoris, quā in lecto inueniens nesciret. Et sicut excusatur angelum venerans malum credens bonum esse, & similiter consentiens opinioni illius quem credidit August. vel Ambro. etiam dicit quod non peccaret. Postea quærit in quo consenserit beata Virgo: proposuerat enim se seruatam virginatē nisi ei Deus aliter reuelaret, sed ipsum votum non expressit ore sed committens virginatē diuinæ dispositioni consentit in copulam maritalem sive in societatem coniugalem ex familiaris consilio spiritus sancti: & secundum Aug. implicite consentit in carnalem copulam committendo se diuinæ dispositioni in vtraq̄. f. virginatē & cōmissione. Postea simul cum viro labiis expressit vtrum & vterq̄ in virginatē permansit. Postea dicitur quod illud coniugium perfectum fuit sanctitate, licet non significatione: quia coniugium quod est sine copula carnali, quāuis sit perfectum quantum ad veritatem, vel sanctitatem coniugii, non tamen secundum significationem, quia non ita perfectè significat coniunctionem Christi & ecclesie, sicut coniugium per carnalem copulam consummatū: & quod illud